

Марина Чубарова,

методист навчально-методичної лабораторії вивчення базових дисциплін
обласного навчально-методичного центру
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія
неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради

Види навчальної діяльності на уроках зарубіжної літератури за модульними програмами Нової української школи

Новий навчальний рік п'яті класи починають навчання за програмами Нової української школи. Запропоновано 4 модульні програми із зарубіжної літератури та одна програма інтегрованого курсу літератур:

1. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795).
2. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795).
3. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Волощук Є.В.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795).

4. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» (автори Богданець-Білоskalенко Н. І., Снегір'ова В. В., Фідкевич О. Л.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.09.2021 № 1031)
5. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Яценко Т.О., Тригуб І.А.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795.

Треба відзначити, що всі представлені програми якісні, цікаві, дидактично оформлені. Педагогу надана можливість обрати одну з них відповідно до своїх вподобань, учнівського контингенту, професійного досвіду, забезпеченості підручниками, навчальними посібниками тощо.

Вчитель може використовувати модульну програму, скласти свій календарний план, а може зробити навчальну програму за своїм поглядом на вивчення предмету та погодити її на педагогічній раді.

Більше 95% вчителів області обрали програми із зарубіжної літератури як окремий курс. І 80 % з них – програми «Зарубіжна література.» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М. та ін.).

Структурно всі програми мають три розділи: очікувані результати, пропонований зміст навчального предмета та види навчальної діяльності учня. Кожна програма має свої особливості наповненості цих розділів.

Пропоную звернути увагу на види навчальної діяльності учня. Розділ має цікаві особливості у кожній програмі. Філологу варто подивитись у кожну, щоб обрати для себе ті види учнівської діяльності, які, на його думку, відповідають запитам учнів, досвіду вчителя, методичної завантаженості підручника. Запозичити вид навчальної діяльності з різних програм вчитель має право, як і додавати авторські форми роботи з метою досягнення очікуваних результатів навчання.

У представленій таблиці зібрані види навчальної діяльності програм із зарубіжної літератури за орієнтовними змістовими лініями. Це допоможе вчителю при роботі за обраною програмою знайти цікаві, несподівані форми роботи, але не відходити від дидактичних та вікових вимог до навчання.

Нагадую вчителям-філологам, що опанувати нові форми роботи вони зможуть завдяки практичним порадам, які надавались керівниками обласних творчих філологічних майстерень під час проведення курсів для вчителів 5 класів за Новою українською школою:

1. Доброгорська Ірина Анатоліївна. Методичний калейдоскоп 1.

https://docs.google.com/presentation/d/1Kl1OfhE4Lc224dGmQkCyi67O2KSHA_GMaVxsEdo4fuEI/edit?usp=drive_web&authuser=0

2. Доброгорська Ірина Анатоліївна Методичний калейдоскоп 2.

https://docs.google.com/presentation/d/18O2hu19LB4szFlKrpURmHiFERkj3uMv5r4AnbwDw2oU/edit?usp=drive_web&authuser=0

3. Дерусова Ілона Юріївна

4. Коробова Наталія Йосипівна, Безносик Наталія Григорівна

Реалізація компетентнісного підходу до навчання шляхом використання ТРВЗ-педагогіки на уроках зарубіжної літератури

Підготували:

Коробова Н.Й., учитель КЗШ 59

Безносик Н. Г., учитель КГ 92

5. Гусева Олена Володимирівна, gymnazylen@gmail.com.

Види навчальної діяльності на уроках зарубіжної літератури у Новій українській школі за модульними програмами

5 клас

№	Орієнтовні загальні розділи	Види навчальної діяльності
1.	Казки народів світу	Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне або ін.), усний переказ почутого та/або прочитаного тексту з акцентуванням на окремих деталях, творчий перефраз реплік персонажів, унаочнення та візуалізація змісту почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, виокремлення головної і другорядної інформації в тексті, формулювання теми та основної думки тексту, проведення паралелей між образами та ситуаціями тексту й власним життєвим досвідом, висловлювання в усній та/або письмовій формі власних почуттів і ставлень до казкових персонажів і подій, усний переказ змісту казки (або уривку), створення власного

письмового висловлення (мінівір або ін.) про вчинок/вчинки персонажа (ів) із дотриманням норм сучасної української мови, добирання доречних засобів мовної виразності, виокремлення у прочитаному тексті мовних одиниць різних рівнів та визначення їхньої ролі у творі, відтворення окремих художніх засобів казки у процесі створення стилізації казки або фанфіку.

Програма Н.Богданець-Білоskalенко та ін.

Читання (різні види: поглиблене, оглядове, вибіркоче, коментоване, виразне); аудіювання; формулювання запитань до тексту та пошук відповідей на них;

комплексний аналіз тексту (сюжет, герої, художні особливості, читацька рефлексія); складання плану прочитаного; порівняльний аналіз казок; переказ різних видів; обговорення, дискусія (зокрема он-лайн дискусія); створення ілюстрацій, презентацій, медійних продуктів та інших творчих форм рефлексії. Перегляд екранізацій (епізодів) виучуваних казок та обговорення їх, творча і рольова діяльність (застосування елементів театралізації). Розповідь про улюбленого героя / героїню фольклорної казки (усно). Складання простого плану до неї (під керівництвом вчителя).

Створення власної казки або творча обробка народної (робота в групах або парах)

Програма Є.Волощук

1) Сприйняття та комунікація вступна бесіда, спрямована на актуалізацію раніше набутих знань фольклорних творів (зокрема загадок, прислів'їв, приказок, пісень, народних казок); наведення прикладів улюблених фольклорних казок; перегляд слайд-презентації навчального матеріалу; аудіювання та виразне читання діалогів і монологів з казок, визначення мети, умов спілкування, особливості казкового стилю та деталей, які заважають спілкуванню.

2) Читання, аналіз, інтерпретація:

читання (виразне, коментоване, оглядове, вибіркоче, навігаційне) художніх творів та науково-популярних текстів;

переказ (стислий, вибірковий) змісту (фрагментів) фольклорних та літературних казок на основі власноруч створених малюнків або коміксів; опрацювання таблиць та схем у підручнику, які пояснюють типи фольклорних казок, особливості побудови їхніх сюжетів і мови, а також відмінності між народною та літературною казками; наведення відповідних прикладів з прочитаних казок; комплексне аналітичне обговорення сюжету, героїв, учинків та подій, а також художніх особливостей твору з наведенням прикладів відповідно до поставлених запитань, зокрема – щодо виявлення авторського ставлення до героїв у літературних казках; формулювання висновків щодо повчального змісту казок та їхніх художніх особливостей; аргументований виступ у дискусії щодо моральних проблем, порушених у художніх творах та їхнє значення для власного життя; завдання на визначення і використання передбачених літературознавчих понять, а також на обґрунтоване визначення типів фольклорних казок та мандрівних казкових сюжетів завдання на визначення антитез та гіпербол, а також фантастичних елементів у казкових творах, пояснення їхньої ролі у творах; словесні ілюстрації до антитез та гіпербол; завдання на порівняння: а) образів доньки та падчерки у казці «Пані Метелиці», б) персонажів або сюжети кількох чарівних казок, в) фольклорної та літературної казок; пошук кінострічок та мультиплікаційних фільмів, знятих за народними та / або літературними казками в інтернет-мережі; їх обговорення і зіставлення з літературними текстами; створення коміксу / театральної сценки або радіовистави за фрагментами або мотивами опрацьованих народних або літературних казок.

3) Письмо:
складання простого плану фольклорної або літературної казки;
доповнення / змінювання / створення діалогів та монологів або переробка монологів у

		<p>діалоги та діалогів у монологах (на матеріалі окремих епізодів народних та літературних казок);аналіз письмових робіт з погляду їхнього оформлення згідно з усталеними мовними нормами та доречними засобами мовної виразності.</p> <p>4) Мова та мовлення: порівняння прикметників у художніх описах у перекладі «Казки про рибалку та рибку» Пушкіна;завдання на застосування антитез у письмових роботах</p>
2.	У світі природи	<p>Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне, коментоване, повторне, вибіркове або ін.), знаходження в почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті відповідей на поставлені запитання, визначення ключових слів у почутому та/або прочитаному повідомленні, формулювання теми та ідеї почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, визначення основної і другорядної інформації в почутому та/або прочитаному тексті, декламація художнього твору, розповідь про власний емоційний стан під впливом прочитання твору, характеристика персонажів, знаходження у різних видах текстів відомої та нової інформації, розрізнення текстів різних стилів, типів і жанрів у контексті авторського задуму, розпізнавання та використання виражальних засобів (пейзаж), переказ змісту художнього тексту/медіатексту, підготовка відгуку про твір, створення невеликих типових повідомлень на цифрових (захищених) сервісах і в соцмережах (повідомлення для шкільного сайту, пост для соцмережі тощо), дискусія (очна або в онлайн-середовищі) щодо прочитаних творів та/або переглянутих фільмів, порівняння художніх та науково-популярних текстів про тварин і явища природи.</p> <p>Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін. Бесіда на основі прочитаного твору, коментоване читання текстових фрагментів, відповіді на запитання із залученням тексту творів,</p>

цитуювання; словникова робота. Відгук про самостійно прочитане оповідання про тварин (письмово). Робота над виразним читанням, словникова робота, аналіз зображувально-виражальних засобів віршів, словесне малювання

Програма Є.Волощук

1) Сприйняття та комунікація аудіювання та виразне читання віршів, яке передбачає регулювання власних емоцій; розгорнуті відповіді на запитання до почутих (уривків) художніх творів з дотриманням норм у виборі мовних засобів і використанням окремих засобів виразності (метафор, порівнянь, епітетів, антитез тощо); створення малюнків та / або словесних ілюстрацій до почутих поетичних творів з розгорнутим коментуванням; аргументований виступ у дискусії щодо тематики художніх творів про природу з визначенням спільного й відмінного у висловлюваннях інших учасників дискусії та з дотриманням конструктивного, критичного й толерантного підходу до інших поглядів.

2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, коментоване, оглядове, вибіркоче, навігаційне) художніх творів та науково-популярних текстів, переказ (стислий, вибіркочий) змісту (фрагментів) прозового твору про природу на основі складеного простого плану; комплексне аналітичне обговорення: а) сюжету, героїв, вчинків та подій, а також художніх особливостей прозових творів про природу; обговорення причин вчинків та поведінки персонажів, обґрунтування відповідей цитатами; висловлення власної думки щодо порушених у творі моральних проблем; зіставлення зображених ситуацій з власним або відомими життєвим досвідом; коментування змісту та художньої ролі описів природи в прозовому творі; б) основного настрою, почуттів та думок поетичних творів, центральних поетичних образів – з проведенням паралелей між змістом віршів та власним сприйняттям природи; завдання на визначення теми та

		<p>основної думки, основної і другорядної інформації, мікротеми та важливих художніх деталей поетичного твору;</p> <p>аргументований виступ у дискусії щодо актуальності опрацьованих прозових і поетичних творів про природу в контексті власного ставлення до природи та викликів сучасності;</p> <p>відповіді на запитання щодо змісту понять «рима», «порівняння», «метафора», «епітет», «пейзажна лірика» завдання на визначення та / або створення рим, порівнянь, епітетів та метафор – з подальшим коментуванням їхньої художньої ролі;</p> <p>завдання на порівняння: а) прозових і поетичних описів природи, б) пейзажів у поезіях різних авторів, в) пейзажів у літературних, музичних та образотворчих творах;</p> <p>пошук в інтернет-мережі прикладів музичних та образотворчих творів про природу, а також поетичних пейзажних творів для самостійного читання;</p> <p>створення презентації самостійного прочитаного пейзажного твору з використанням цифрових технологій;</p> <p>створення на основі опрацьованих творів про природу індивідуального або колективного медіапродукту (аудіо твору, мультфільму, відеоролика).</p> <p>3) Письмо: самостійне складання простого плану опрацьованого твору з наведенням цитат до нього;</p> <p>письмові завдання на відтворення / створення / заміну рими у фрагменті поетичного тексту, а також створення порівнянь, метафон, епітетів.</p> <p>4) Мова та мовлення: завдання на порівняння засобів мовної виразності в перекладах кількох поетичних творів;</p> <p>завдання на творче застосування порівнянь та епітетів з обґрунтуванням пропонованих</p>
3.	Сила творчої уяви	<p>Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком»), в особах, виразне, коментоване,</p>

		<p>повторне, перерване або ін.), аргументоване зіставлення почутого та/або прочитаного повідомлення із власним або відомим життєвим досвідом, виявлення взаємозв'язку змісту твору (або його компонентів) із власними потребами для особистісного розвитку, розповідь про власний емоційний стан (відтінки настрою, почуття, переживання тощо) під час сприймання художнього тексту/медіатексту, визначення порушених у тексті проблем, характеристика їх та співвіднесення із сучасністю, формулювання теми та основної думки тексту, виокремлення в художньому тексті та коментування мікротем, створення фанфіка або коміксу (проєкція власної поведінки в контексті ситуацій твору), створення постера або колажу за прочитаним твором, висловлення в цифровому середовищі (наприклад, чат, блог, сторінка в соцмережі тощо) щодо творів художньої літератури, порівняння літературних персонажів, характеристика мови персонажів прочитаних художніх текстів/ медіатекстів.</p> <p>Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін. Читання, аудіювання, складання плану, усний стислий, вибірковий, близький до тексту переказ, обговорення прослуханих і прочитаних текстів (медіатекстів), коментування, дискусії (зокрема он-лайн), створення таблиць, схем, ілюстрацій та інших творчих форм рефлексії Письмовий переказ фрагмента художнього тексту (з творчим завданням). Складання простого плану до нього (самостійно).</p>
4	У вирі захопливих пригод	<p>Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (про себе, вголос, «ланцюжком», в особах, виразне, коментоване, повторне, перерване або ін.), розпізнавання в почутому та/або прочитаному повідомленні (художньому тексті/медіатексті) фактів, суджень та аргументів, використання елементів конспектування (ключових слів, фраз у почутому та/або прочитаному повідомленні), відтворення основних думок і фактів, окремих висловлювань літературних персонажів, визначення спільного і різного в повідомленнях літературних персонажів (героїв/героїнь),</p>

пояснення впливу прочитаного художнього тексту/медіатексту на формування власного естетичного смаку і читацьких інтересів, розкриття актуальності літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб, аргументація власної оцінки прочитаного художнього тексту/медіатексту із наведенням доречних цитат, фіксація елементів художнього тексту/медіатексту з допомогою графічних позначок (комікс, манга, аніме або ін.), доповнення та/або заміна окремих частин тексту відповідно до теми і мети висловлення удосконалення письмового тексту (власного та чужого), визначення способів виправлення помилок у власному мовленні, конструктивна взаємодія у процесі редагування, порівняння окремих елементів художніх текстів, творче використання мовних засобів (обрання із запропонованих варіантів доречних нестандартних рішень із обґрунтуванням вибору).

Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін.

Читання, аудіювання, складання плану, усний стислий, вибірковий, близький до тексту переказ, обговорення прослуханих і прочитаних текстів (медіатекстів), коментування, дискусії (зокрема он-лайн), створення таблиць, схем, ілюстрацій та інших творчих форм рефлексії Письмовий переказ фрагмента художнього тексту (з творчим завданням). Складання простого плану до нього (самостійно).

Програма Є.Волощук

1) Сприйняття та комунікація презентація сюжетів творів з виразним читанням окремих їхніх фрагментів, формулюванням теми та ідеї художніх творів, переглядом відповідної слайд-презентації, а також відеофрагментів кіно- та мультиплікаційних версій цих творів; завдання на визначення основної та другорядної інформації, мікротем та важливих деталей у почутих фрагментах художніх текстів та медіатекстах; участь у дискусії щодо порушених у художніх творах проблем з наведенням аргументів, прикладів і цитат на підтвердження власної позиції, використанням вербальних і

		<p>невербальних засобів комунікації. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, коментоване, оглядове, вибіркоче, навігаційне) художніх творів та науково-популярних текстів та постановка запитань до прочитаного; поглиблений переказ змісту прочитаних епізодів; обґрунтування значення досвіду, почерпнутого з опрацьованих художніх творів для вирішення життєвих ситуацій (у формі інтерв'ю з літературним персонажем); завдання на пошук портрету літературного персонажа у творі та розкриття зв'язку між ним та внутрішнім світом героя; комплексне аналітичне обговорення героїв, рис їхніх характерів, учинків та взаємин з іншими персонажами; завдання на виявлення авторського ставлення до героїв; аргументований виступ у дискусії щодо моральних та соціальних проблем, порушених у художніх творах з проектуванням власної поведінки в аналогічних ситуаціях; усне висловлення щодо власних вражень від обговорюваних епізодів художніх творів та особистого ставлення до персонажів, формулювання власних висновків щодо творів; підготовка й проведення інтерв'ю з літературним персонажем; наведення прикладів використання гумору в опрацьованих творах, пояснення його художньої ролі ; завдання на порівняння образів Тома Соєра й Гекльберрі Фінна; складання порівняльної таблиці (за допомогою вчителя). складання та аргументована презентація переліку популярних творів для дітей за допомогою інформаційних ресурсів.</p> <p>3) Письмо: написання переказу окремих епізодів прочитаного твору на основі самостійно складеного плану; створення письмового відгуку про опрацьований художній твір; аналіз письмових робіт з погляду їхнього оформлення згідно з усталеними мовними</p>
--	--	--

		<p>нормами та доречними засобами мовної виразності.</p> <p>4) Мова та мовлення: включення стильових рис опрацьованого художнього твору в його письмовому переказі.</p>

6 клас

1.	Міфи народів світу	<p>Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване або ін.), аудіювання (відповідь на запитання за змістом почутого міфу), відтворення змісту почутого та/або прочитаного міфу, висловлення власного ставлення до подій і ситуацій у прочитаних та/або почутих міфах, вибіркочий переказ почутого та/або прочитаного міфу (або медіатексту), складання простого плану почутого та/або прочитаного тексту, формулювання висновків на основі аналізу опрацьованого тексту, візуалізація змісту сприйнятої текстової інформації (малюнки, плакат, стіннівка, комікс тощо), характеристика літературних персонажів, складання і оформлення власного висловлення із використанням доречних засобів виразності, виокремлення і розрізнення в прочитаному та/або почутому тексті мовних одиниць різних рівнів, виявлення їхньої ролі у тексті.</p> <p>Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін. Читання міфів вголос (вибірково, виразно); аудіювання; переказ (близький до тексту і вибіркочий); складання плану Підбір художніх ілюстрацій Створення ілюстрацій, презентацій, схем, медійних продуктів та інших творчих форм рефлексії. Перегляд екранізацій (мультиплікацій) виучуваних міфів та обговорення їх Повідомлення на літературну тему за розділом «Міф» (усно)</p> <p>Програма Є.Волощук 1) Сприйняття та комунікація аудіювання окремих міфічних переказів і</p>
----	--------------------	--

		<p>науково-популярної інформації, формулювання запитань для уточнення змісту та окремих деталей; відтворення змісту почутих міфічних оповідей, бесіда допомоги на основі власноруч або колективно створених коміксів або малюнків;</p> <p>пошук додаткової науково-популярної інформації до міфічних переказів у захищених інформаційних джерелах між науковою інформацією та міфічними уявленнями, толерантне висловлення свого ставлення щодо цього з огляду на специфіку подання інформації.</p> <p>2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, коментоване, оглядове, вибіркоче, навігаційне) та переказ (стислий, вибіркочий) міфічних переказів і науково-популярних текстів (розділів у підручнику); завдання на визначення поняття «міф»; наведення прикладів міфологічних сюжетів різних народів та доказів впливу давньогрецької міфології на європейську культуру; розрізнення фактів та їх художніх інтерпретацій у міфах; комплексне аналітичне обговорення сюжетів, героїв та їхніх вчинків, порушених моральних проблем, образної картини світу та визначальних художніх особливостей побудови міфічних оповідей та літературних обробок міфів – з наведенням відповідних прикладів та цитат; аргументований виступ у дискусії щодо обговорюваних тем, завдання на виявлення інакомовного змісту міфічних образів та обґрунтування приналежності окремих біблійних персонажів до «вічних образів»;</p> <p>опрацювання таблиць, схем та малюнків у підручнику, які систематизують інформацію про тематичні групи міфів, а також відмінності міфів від казок; завдання на визначення типів міфів на матеріалі опрацьованих творів та самостійний пошук міфів різних типів в інтернет-мережі; завдання на порівняння: а) міфу та казки, б) схожих міфічних сюжетів різних народів, в)</p>
--	--	--

		<p>міфічних оповідей та літературних обробок, г) образу Прометея в античному міфі та творах Т. Шевченка й Лесі Українки (або інших українських і зарубіжних письменників); виступ у дискусії (або онлайн-дискусії) щодо переглянутих екранізацій і мультиплікаційних версій міфів та / або їх літературних обробок – з елементами їх зіставлення з літературними текстами;</p> <p>створення театральної імпровізації «коктейль міфів» або (слайд-) презентації міфів на тему «Чим цікаві сьогодні давні міфи?» або складання переліку запитань для літературної вікторини про міфи (з використанням ресурсів інтернет-мережі.</p> <p>3) Письмо: написання твору-роздуму за запитаннями вчителя щодо опрацьованих міфічних переказів або створення невеликого письмового відгуку про переглянуту кіно- чи мультиплікаційну стрічку на основі міфічного сюжету – з по завдання на створення / заміну / трансформацію антитез та гіпербол у міфічних переказах (фрагменти текстів пропонує вчитель).</p> <p>4) Мова та мовлення: письмове пояснення змісту виразів «вогонь Прометея», «подвиги Геракла», «люлька згоди»; робота з додатковими словниковими та довідковими джерелами;</p> <p>використання окремих стильових рис міфічних оповідей у письмових роботах та у власному медійному продукті або власній (слайд-) презентації, подальшою роботою над виправленнями й удосконаленням тексту;</p>
2.	Біблія	<p>Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін.</p> <p>Читання вголос (вибіркове, коментоване), аудіювання; вичитування етичного і духовного змісту; тлумачення переносного, притчового смислу</p> <p>Бесіда на основі прочитаного, відповіді на запитання із залученням тексту творів, цитування; словникова робота</p> <p>Перегляд та обговорення екранізацій (мультиплікацій) виучуваних біблійних текстів, художніх ілюстрацій до них, творів</p>

		<p>живопису на їх основі Твір-роздум за біблійною притчею Програма Є.Волощук. (5 клас) 1) Сприйняття та комунікація аудіювання науково-популярної інформації та окремих біблійних переказів (або їхніх фрагментів); визначення теми та основної думки почутого та вибіркового переказ змісту почутого відповідно до них; завдання на опрацювання запитань щодо змісту почутого та формулювання питань для уточнення почутої інформації. 2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, коментоване, оглядове, вибіркоче) та переказ (вибіркового, детальний) біблійних сюжетів та науково-популярного тексту (з відповідного розділу підручника); бесіда за прочитаними біблійними переказами з обговоренням моральних проблем, порушених у біблійних переказах, та інакомовного значення окремих біблійних образів; завдання на формулювання висновків змісту біблійних переказів та пояснення змісту назв «Біблія», «Старий Заповіт», «Новий Заповіт»; завдання на пошук ілюстрацій до біблійних переказів в інтернет-мережі та порівняння біблійних переказів та ілюстрацій до них. 3) Письмо: запис власних міркувань щодо притчі про доброго самарянина та утверджених у ній цінностей милосердя і співчуття (під керівництвом учителя). 4) Мова та мовлення: письмова відповідь на запитання: «Що означає біблійний вираз «добрий самарянин?»»</p>
3.	Пригоди і фантастика	<p>Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване, прогнозоване або ін.), характеристика впливу окремих деталей на сприйняття змісту художнього тексту та/або медіатексту, логічне структурування власного повідомлення, дотримання норм у виборі мовленнєвих засобів, використання окремих засобів</p>

		<p>художньої виразності у власному мовленні, наведення прикладів з художніх текстів/медіатекстів щодо вміння/невміння керувати емоціями, характеристика персонажів (зокрема опис і пояснення їхнього емоційного стану), висловлення власних емоцій під впливом художнього твору, співвіднесення тексту з історичним і культурним контекстом, характеристика порушених у тексті проблем, порівняльна характеристика персонажів, проєктування власного або відомого життєвого досвіду на порушені в тексті проблеми, творче опрацювання прочитаного тексту та/або медіатексту (створення фанфіку зі зміною персонажів, додаванням епізодів, розповіддю від імені персонажа або ін.), створення повідомлень (пост, коментар у чаті або ін.) на паперових носіях та/або цифрових (захищених) сервісах (за бажанням у соціальних мережах), толерантне обстоювання власної позиції з урахуванням думок учасників дискусії, дотримання засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії, виявлення і пояснення окремих літературних (фантастика, гумор, інтер'єр, порівняння та ін.) та мовних явищ у прочитаному художньому тексті/медіатексті, підготовка (усно або письмово) твору-роздуму</p> <p>Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін.</p> <p>Читання (поглиблене, вибіркоче, виразне) відповідно до поставленої мети</p> <p>Формулювання запитань до художнього тексту</p> <p>Поглиблений аналіз творів</p> <p>Коментування ключових епізодів</p> <p>Перегляд та обговорення фрагментів мультиплікацій (екранізацій) виучуваних творів, художніх ілюстрацій до них</p> <p>Усний переказ (стислий і вибіркочий) художнього тексту (медіатексту)</p> <p>Обговорення проблемного питання (Ч. Діккенс. «Різдвяна пісня в прозі»)</p> <p>Театралізація (М. Гоголь. «Ніч перед Різдвом»)</p>
--	--	---

Проект: створення презентації за однією з повістей

Програма Є.Волощук

1) Сприйняття та комунікація аудіювання (епізодів) художніх творів та науково-публіцистичних статей; завдання визначення основної думки, фактів, окремих висловлювань персонажів, що розкривають зміст ключових епізодів художнього твору; виявлення у фрагменті художнього твору та / або науково-популярному тексті фактів, суджень та аргументів; наведення прикладів з художніх текстів щодо вміння / невміння керувати емоціями та їх аналітичне комплексне аналітичне обговорення героїв, рис їхніх характерів, учинків та взаємин з іншими персонажами; пояснення змін характерів персонажів з наведенням відповідних цитат та прикладів; формулювання висновків щодо утверджених гуманістичних цінностей; аргументований виступ в (онлайн-) дискусії щодо моральних та соціальних проблем, порушених в обговорюваних художніх творах – з поясненням впливу прочитаних творів на формування власних моральних та естетичних цінностей, а також читацьких інтересів; пояснення відмінностей між романом та повістю; розкриття змісту понять «композиція» та «строфа»; визначення особливостей композиції обговорюваних художніх творів та пояснення ролі пригодницьких / фантастичних елементів у творах; завдання на порівняння: а) образів Джима й Сільвера – зі складанням порівняльної таблиці, б) образу Скруджа на початку й наприкінці повісті, в) сюжетів різдвяних мандрівок у творах Дікенса та Гоголя, г) культурних традицій святкування Різдва в повістях Дікенса та Гоголя, д) художніх творів з ілюстраціями до них та / або зі створеними за ними екранізаціями

		<p>такоментування; пояснення значення цього досвіду для власного особистісного розвитку; використання вербальних і невербальних засобів комунікації у виразному читанні, усних виступах, в обговореннях та дискусіях, а також під час виконання групових і парних завдань.</p> <p>2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, за ролями, оглядове, вибіркоче) та переказ (поглиблений) ключових епізодів художніх творів, аргументовані відповіді на запитання до змісту творів з наведенням цитат та прикладів; завдання на визначення в прочитаних епізодах головної та другорядної, відомої і нової інформації щодо зображуваних звичаїв та побуту; встановлення зв'язків змісту прочитаного з історико-культурним контекстом; екскурсія музеями Гоголя в Україні (оф- або онлайн) або віртуальна екскурсія Лондоном комплексне аналітичне обговорення героїв, рис їхніх характерів, учинків та взаємин з іншими персонажами; пояснення змін характерів персонажів з наведенням відповідних цитат та прикладів; формулювання висновків щодо утверджених гуманістичних цінностей; аргументований виступ в (онлайн-) дискусії щодо моральних та соціальних проблем, порушених в обговорюваних художніх творах – з поясненням впливу прочитаних творів на формування власних моральних та естетичних цінностей, а також читацьких інтересів; пояснення відмінностей між романом та повістю; розкриття змісту понять «композиція» та «строфа»; визначення особливостей композиції обговорюваних художніх творів та пояснення ролі пригодницьких / фантастичних елементів у творах; завдання на порівняння: а) образів Джима й Сільвера – зі складанням порівняльної таблиці, б) образу Скруджа на початку й наприкінці</p>
--	--	--

		<p>повісті, в) сюжетів різдвяних мандрівок у творах Дікенса та Гоголя, г) культурних традицій святкування Різдва в повістях Дікенса та Гоголя, д) художніх творів з ілюстраціями до них та / або зі створеними за ними екранізаціями та мультфільмами</p> <p>презентація самостійно прочитаного твору на тему незвичайних мандрівок (опційно – з використанням мультимедійних засобів та онлайн-ресурсів);</p> <p>участь в онлайн-дискусії щодо обговорюваних / самостійно прочитаних літературних творів або їхніх екранізацій та порушених у них проблем; розповідає про свій досвід етичного та толерантного спілкування в захищеному цифровому середовищі.</p> <p>3) Письмо: написання листа від імені / до героя художнього твору або створення порівняльної характеристики двох персонажів одного твору або кількох творів, або написання твору за визначеними темами та жанрами; створення стислої анотації одного з опрацьованих або самостійно прочитаних творів.</p> <p>4) Мова та мовлення: завдання на перефразування цитат з літературних творів у власних текстах</p>
4.	Життєві випробування	<p>Програма О.Ніколенко та ін.</p> <p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване, прогнозоване або ін.), аудіювання (відтворення думок і фактів, висловлювань персонажів у почутому та/або прочитаному художньому тексті), знаходження в почутому та/або прочитаному тексті відповідей на поставлені запитання, розрізнення відомої і нової інформації, використання вербальних і невербальних засобів для ефективної комунікації із співрозмовниками, формулювання теми та основної думки тексту, виокремлення в художньому тексті/медіатексті мікротем, поєднання в межах одного або кількох текстів різних видів інформації (словесної, графічної,</p>

	<p>числової тощо), характеристика емоційного стану літературних персонажів, проєктування власної поведінки в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті/медіатексті, створення письмових текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) на підставі прочитаного тексту і власного життєвого досвіду, створення власного тексту або медіатексту із наслідуванням окремих стильових рис прочитаних художніх текстів/медіатекстів.</p> <p>Програма Н.Богданець-Білокаленко та ін. Читання ключових епізодів вголос на уроці і цілих творів удома Обговорення творів Пошук і вичитування необхідних фрагментів і цитат Відповіді на запитання до фрагменту і до твору в цілому з використанням цитування та стислого переказу для ілюстрування та обґрунтування своєї відповіді Формулювання проблеми, порушеної у творі Порівняльна характеристика героїв. Участь у дискусії з проблемного питання</p> <p>Програма Є.Волощук 1) Сприйняття та комунікація аудіювання художніх творів або їхніх фрагментів; унаочнення змісту ключових епізодів художніх творів за допомогою малюнків, коміксів або схем; завдання на визначення мікротем та важливих деталей у фрагментах художніх текстів; з'ясування функцій художніх деталей та їхнє словесне малювання; самостійний пошук релевантних історико-культурних відомостей та перевірка повноти інформації зображуваних ситуацій і деталей (за допомогою словниково-довідникової літератури та інтернет-мережі). 2) Читання, аналіз, інтерпретація: читання (виразне, за ролями, повільне, оглядове, вибіркоче, навігаційне) і переказ (поглиблений, вибіркочий) художніх творів (або їхніх фрагментів) відповідно до поставлених мети та завдань; встановлення зав'язків зображуваних ситуацій / деталей з</p>
--	--

		<p>історико-культурним контекстом; пошук і презентація інформації про картину «Джоконда» Леонардо да Вінчі; комплексне аналітичне обговорення героїв, рис їхніх характерів, учинків та взаємин з іншими персонажами; простеження змін душевного стану персонажів з наведенням відповідних цитат та прикладів; бесіда про репродукцію картини «Джоконда» Леонардо да Вінчі в контексті обговорення центрального конфлікту оповідання «Усмішка» Р. Д. Бредбері, пояснення сутності зображених конфліктів; формулювання висновків щодо утверджуваних гуманістичних цінностей аргументований виступ в (онлайн-) дискусії щодо моральних та соціальних проблем, порушених в обговорюваних художніх творах; пояснення впливу прочитаних творів на формування власних моральних та естетичних цінностей, а також читацьких інтересів; наведення прикладів реалістичного й фантастичного зображення дійсності у прочитаних творах; порівняння відповідних картин дійсності;</p> <p>складання плану розгорнутої характеристики героя одного з прочитаних творів (під керівництвом вчителя);</p> <p>розкриття змісту понять «художня деталь», «підтекст», «конфлікт», «іронія» та «сатира»;</p> <p>наведення і коментування відповідних прикладів і цитат;</p> <p>завдання на порівняння: а) образів Товстого і Тонкого (зі складанням порівняльної таблиці), б) образів головного героя повісті «Жага до життя» та його супутника, в) одного з опрацьованих творів та його екранізації;</p> <p>складання і презентація переліку творів для самостійного читання в контексті тематики програмного розділу (опційно – користуючись онлайн-ресурсами</p> <p>3) Письмо</p> <p>написання розгорнутої характеристики персонажа на основі складеного плану;</p> <p>написання твору про хибні та справжні</p>
--	--	--

		<p>життєві цінності (на прикладі одного з опрацьованих художніх творів) і з залученням власного життєвого досвіду або виконання (самостійне або за участі інших) 1-2 творчих завдань на трансформацію елементів опрацьованих творів; визначення ході під час аналізу письмових робіт способів виправлення помилок.</p> <p>4) Мова та мовлення: робота з окремими художніми засобами в межах завдань на творчі трансформації елементів літературних творів; використання образів, цитат та понять з опрацьованих текстів (художніх, довідникових тощо) у власних письмових роботах</p>
5.	Світова поезія	<p>Програма О.Ніколенко та ін. Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване або ін.), унаочнення та візуалізація почутого та/або прочитаного художнього тексту (малюнки, аплікації, фотоколаж та ін.), визначення ключових слів у почутому та/або прочитаному художньому тексті та медіатексті, формулювання теми та ідеї почутого та/або прочитаного художнього тексту та медіатексту, характеристика форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), розповідь про власний емоційний стан (настрої, почуття, переживання) під час сприймання художнього тексту/медіатексту, презентація повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначення спільних та різних елементів змісту і форми поетичних художніх текстів, розпізнавання в художньому тексті основних виражальних засобів, пояснення їх ролі, Ілюстрування або створення власного медійного продукту за мотивами прочитаного художнього тексту (буктрейлер, мультфільм, відеоролик або ін.), створення власного висловлювання (письмовий мінітвір за прочитаним художнім текстом), знаходження і виправлення недоліків і помилок у власному висловлюванні, пояснення окремих виправлень у власному висловлюванні, аналіз</p>

змісту написаного з погляду цілісності та повноти викладу, відтворення окремих художніх засобів (епітет, метафора та ін.) для втілення власних творчих намірів, урізноманітнення власного мовлення завдяки читанню літературних творів, робота зі словниками і довідковими джерелами

Програма Є.Волощук

1) Сприйняття та комунікація

аудіювання віршів, а також науково-популярної інформації про хайку з використанням елементів її конспектування; перегляд слайд-презентації навчального матеріалу;

створення словесних або асоціативних ілюстрацій до почутих поетичних творів з розгорнутим коментуванням власних емоцій та думок, викликаних почутим твором; аргументований виступ у дискусії щодо тематики художніх творів про природу з визначенням спільного й різного у висловлюваннях інших учасників дискусії, застосуванням конструктивного, критичного й толерантного підходу до інших поглядів; екскурсія до місцевого літературного музею.

2) Читання, аналіз, інтерпретація: виразне читання віршів; комплексне аналітичне обговорення художніх текстів: теми, основної думки, почуттів, настрою, зв'язків з історико-культурним контекстом, центральних поетичних образів та художніх деталей; проведення паралелей між змальованими поетичними образами та власним сприйняттям природи; виявлення відомих засобів художньої виразності; обґрунтування актуальності порушених у віршах проблем у контексті власного ставлення до природи та викликів сучасності; завдання на визначення особливостей хайку на конкретних прикладах поетичних творів та завдання на порівняння: а) картин природи у віршах німецькомовних авторів з Буковини та пейзажі в українській поезії або в образотворчому мистецтві, б) різних хайку або різних перекладів хайку, в) хайку й твори японського живопису (з

	<p>використанням інформаційних джерел інтернет-мережі; участь у створенні колективного медійного продукту (мультфільму, відеоролика або аудіотексту) за мотивами прочитаних творів. 3) Письмо: створення власного хайку або етюду за опрацьованими поетичними творами. 4) Мова та мовлення: визначення окремих мовних явищ у різних перекладах хайку та використання цих елементів у власних письмових висловлюваннях; наслідування окремих стильових рис хайку під час створення власного хайку або написання етюду про хайку.</p>
--	---

Використані матеріали

1. Модульні навчальні програми. Зарубіжна література.mon.gov.ua